

In gesprek over: Mystiek

Mystieke ervaringen zijn een geschenk. Ze overkomen een mens. Mystiek begint niet met zoeken naar God, maar met de ervaring aangeraakt te worden van hogerhand. De kern van een mystieke ervaring is de haast tastbare aanwezigheid van God. Dat kan troostend zijn of ontroerend, maar ook confronterend en ingrijpend. Een authentieke mystieke ervaring verandert je leven, je bestaan. Je blijft niet dezelfde persoon, maar je verandert. Je ziet de dingen in een ander licht.

*Wek mijn zachtheid weer.
Geef mij terug de ogen van een kind.
Dat ik zie wat is.
En mij toevertrouw.
En het licht niet gaat.*

Huub Oosterhuis

Stil staan

*Sta stil, waar ga je heen?
De hemel is binnen in je.
Zoek je God elders,
dan zul je hem nooit vinden.*

Dit gedicht vat volgens Kick Bras, de auteur van het artikel 'Hoe word ik een mysticus?', samen wat nodig is voor een mystieke ervaring. Hij schrijft: 'Wel geloof ik dat mystiek alleen doorwerkt als je met aandacht leeft. Wie aandacht heeft voor de stille aanraking van de Eeuwige - in het 'suizen van een zachte koelte', in het gelaat van de naaste, in het huilen van een kind,

in de ogen van een hond - die *laat* zich ook aanraken. Je moet leren stil te staan in het hier en nu.'

- *Heeft u een manier gevonden om af en toe stil te staan bij het leven?*
- *Wat helpt om niet alleen maar door te draven? Hoe geef je aandacht en tijd aan de kleine dingen van alledag?*
- *De Franse theoloog en mysticus Pierre Teilhard de Chardin SJ schreef:*

'Niets hier beneden is heidens voor degenen die weten hoe ze moeten kijken.

In tegendeel, alles is heilig.'

- *Met welke blik kijkt u de wereld in? Is het gemakkelijk om die blikrichting af en toe aan te passen?*

Gebrokenheid

Volgens de Duitse theologe Dorothee Sölle is God te vinden in de gebrokenheid van mensenlevens. De gebrokenheid van arm en rijk, wit en zwart, ziek en gezond. In God geloven is lijden aan die gebrokenheid, en die overdraaglijk vinden. Dan blijf je niet berustend zitten, maar kom je in beweging. Voor haar is mystiek, het zien en ervaren van God, verbonden met verzet, met het niet accepteren van de gebrokenheid van het leven. In het dagelijks leven gaan voor haar mystiek en de strijd voor een betere wereld hand in hand.

Een vergelijkbaar uitgangspunt hanteert Sant' Egidio, een gemeenschap in Antwerpen, die dak- en thuislozen opvangt. De oprichtster hiervan, Hilde Kieboom, zegt: 'We leven bij Sant' Egidio met de bijbel in de ene en de krant in de andere hand. Het gebed helpt om het engagement duurzaam te maken en niet te blijven stilstaan bij de moeilijkheden. Na de dagelijkse

beslommeringen treft men elkaar, een half uur. Zingen, bidden, stilte, luisteren naar Gods Woord, bezinning, delen van wat je hebt verstaan.'

- *Wat vindt u van dit uitgangspunt? Horen gebed en krant, God en de wereld, bij elkaar of kun je die twee ook los van elkaar zien?*
- *Dag Hammarskjöld probeerde als secretaris-generaal van de Verenigde Naties een bijdrage te leveren aan de heelheid van mens en wereld (zie het artikel op pagina 10). Dat kan hij, schrijft hij in zijn dagboek, omdat hij 'vrij zichzelf' is. Hij heeft na lang zoeken de stilte en de rust gevonden om sterk en vrij in de wereld te staan. 'Maar deze vrijheid is een vrijheid in daden, deze stilte is een stilte onder de mensen', schrijft hij.*
- *Kent u andere inspirerende mensen/groepen voor wie het geloof in God samengaat met vechten tegen de gebrokenheid van het leven en voor de heelheid van mens en wereld?*

Zingen

In kerkliederen klinken vaak mystieke ervaringen door van de dichter of componist. Het zingen van een kerklied roept ook mystieke ervaringen op. Kerkvader Augustinus heeft ooit gezegd dat zingen dubbel bidden is. Zingend kun je dichter bij de kern komen van wat je bezielt dan door te praten of te redeneren. Bij het (mee)zingen van een lied kan het je overkomen dat je als het ware boven jezelf uit zingt. Je voelt je opgetild, gedragen door het lied. Niet alleen de tekst van het lied, ook de muziek speelt daarbij een beslissende rol.

- *Wie heeft een voorbeeld van een lied of muziekstuk dat hem of haar bijzonder inspireert?*
- *Luister met elkaar naar bijzondere muziek. Bijvoorbeeld naar een CD met liederen uit de geloofsgemeenschap van Taizé. Een bekend Taizélied is getiteld 'Een verlangen'. Het is een tekst van broeder Roger*

Schütz naar Augustinus. Luister, indien mogelijk, naar het lied en/of lees de tekst rustig voor en blijf daarna enkele minuten stil.

*Eén verlangen vult mijn wezen:
wat ik ben aan U te geven, Heer.
Onrust kent mijn hart en blijft verwachten,
totdat het verstilt in U.*

Tip: In het boekje 'Mystiek om te zingen' bespreken de auteurs de mystieke kant van kerkliederen. Achtereenvolgens komen liederen van Maria de Groot, broeder Roger van Taizé, Iona, Johannes de Heer, Gerhard Tersteegen en Franciscus van Assisi aan de orde. Het boekje is uitgegeven bij Boekencentrum, telefoon: 079 3628282.

Deze leidraad werd geschreven door Hanna van Dorssen, werkzaam als senior-projectmedewerker missionair werk voor de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland.

Contactpersoon voor een gratis abonnement op deze gespreksleidraad is mw. Jos Postma, telefoon 030 880 1468, e-mail: j.postma@pkn.nl.

Voor een abonnement op *Open Deur, oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken* neemt u contact op met Boekencentrum Uitgevers, telefoon 079 362 8628.